Xocalı yalnız kədərin deyil, həm də qürurun ünvanıdır

Xocalı Azərbaycanın yaddaşında təkcə bir şəhər adı deyil, həm də xalqın taleyinə yazılmış ağır bir imtahanın, itkinin və eyni zamanda dirçəlişin simvoludur. 1992-ci ilin fevralında baş verən faciə Azərbaycan tarixinin ən ağrılı səhifələrindən biri kimi yadda qaldı. Həmin gecə yüzlərlə günahsız insan - qadınlar, uşaqlar, qocalar - amansızlıqla qətlə yetirildi, minlərlə sakin öz doğma yurd-yuvasından didərgin düşdü. Bu hadisə təkcə bir şəhərin deyil, bütöv bir xalqın qəlbində silinməz iz buraxdı. Xocalı uzun illər işğal altında qaldı, dağıdıldı, yerlə-yeksan edildi, sanki bir şəhərin izi tarixdən silinmək istəndi. Lakin xalqın yaddaşını silmək mümkün olmadı.

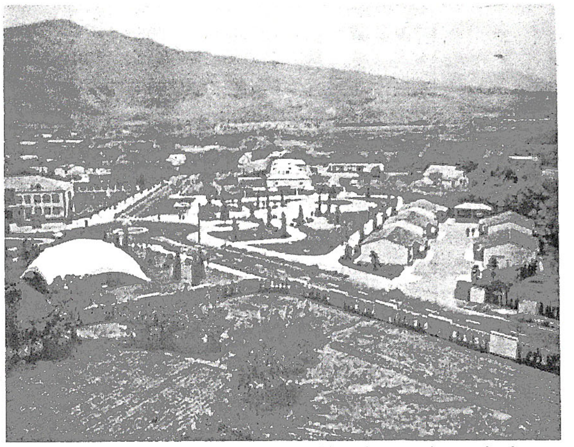

İllər boyu Xocalı adı Azərbaycan cəmiyyətində həm hüzn, həm də ümid rəmzi kimi yaşadı. Hər il fevralın 26-da ölkənin hər yerində anım mərasimləri keçirildi, şəhidlərin ruhu yad edildi, faciənin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində geniş iş aparıldı. Azərbaycan dövləti beynəlxalq platformalarda Xocalı həqiqətlərinin tanınması üçün ardıcıl siyasət yürüdərək bu hadisənin soyqırımı kimi qəbul olunması istiqamətində mühüm addımlar atdı. Xocalı təkcə keçmişin faciəsi deyil, həm də ədalət uğrunda mübarizənin simvoluna çevrildi.

2020-ci ildə Vətən müharibəsində əldə olunan Qələbə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası ilə nəticələndi və işğal altında olan torpaqlar azad edildi. Bu Qələbə ilə Xocalının da taleyində yeni səhifə açıldı. Uzun illər həsrətində olduğumuz torpaqlara həyat qayıtmağa başladı. Dağıdılmış şəhərlər yenidən qurulmağa, infrastruktur layihələri həyata keçirilməyə başlandı. Xocalı artıq yalnız faciənin deyil, həm də dirçəlişin, yenidən doğuluşun simvoluna çevrilməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən Xocalıya edilən son səfər bu mənəvi dönüşün parlaq nümunəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Prezidentin Xocalıya səfəri həm rəmzi, həm də praktiki baxımdan böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu səfər göstərdi ki, dövlət üçün Xocalı sadəcə keçmişin xatirəsi deyil, gələcəyin quruculuq məkanıdır. Şəhərdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri, infrastrukturun yaradılması, sosial obyektlərin tikintisi artıq Xocalının həyat ritminin bərpa olunduğunu göstərir.

Xüsusilə Xocalı Memorial Mərkəzinin açılışı mühüm tarixi hadisədir. Bu mərkəz yalnız bir memarlıq abidəsi deyil, həm də yaddaşın, ədalətin və həqiqətin rəmzidir. Memorial kompleksin yaradılması gələcək nəsillərə Xocalı həqiqətlərini çatdırmaq, şəhidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək baxımından mühüm addımdır. Burada faciə qurbanlarının xatirəsi ehtiramla yad olunur, onların taleyi barədə məlumatlar toplanır, tarixi faktlar nümayiş etdirilir. Memorial mərkəz həm yerli sakinlər, həm də xarici qonaqlar üçün Xocalının tarixini dərindən anlamaq imkanı yaradır.

Prezidentin çıxışında vurğulanan əsas məqamlardan biri də odur ki, Xocalı artıq dirçələn, yenidən qurulan Azərbaycan torpağının ayrılmaz hissəsidir. Buraya köç proqramlarının həyata keçirilməsi, yeni yaşayış məhəllələrinin salınması, məktəb, uşaq bağçası, tibb məntəqəsi kimi sosial obyektlərin tikilməsi Xocalının gələcəyinə olan inamı möhkəmləndirir. Uzun illər qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşayan insanlar üçün doğma yurda qayıdış təkcə fiziki dönüş deyil, həm də mənəvi ədalətin bərpasıdır.

Xocalının bu günü dünənindən fərqlidir. Dünən burada dağıntı, səssizlik və kədər hökm sürürdüsə, bu gün tikinti səsləri, yeni həyatın nəfəsi duyulur. Dünən evsiz qalan insanların xatirələri ağrı ilə xatırlanırdısa, bu gün onların övladları və nəvələri doğma torpaqda gələcək planları qururlar. Bu dəyişiklik Azərbaycan dövlətinin siyasi iradəsinin, iqtisadi gücünün və milli həmrəyliyinin nəticəsidir.

Xocalının dirçəlişi təkcə fiziki infrastrukturun bərpası ilə məhdudlaşmır. Bu, həm də milli yaddaşın sistemli şəkildə qorunması deməkdir. Memorial mərkəz, abidələr, anım tədbirləri göstərir ki, xalq öz tarixini unutmur. Eyni zamanda bu tarix gələcəyə nifrət deyil, ədalət və sülh mesajı ilə ötürülür. Azərbaycanın mövqeyi ondan ibarətdir ki, bölgədə davamlı sülh yalnız ədalətin tanınması və qarşılıqlı hörmət əsasında mümkündür.

Xocalı artıq beynəlxalq səviyyədə də daha çox tanınır. Xarici nümayəndə heyətlərinin, diplomatların və jurnalistlərin buraya səfərləri reallıqları öz gözləri ilə görməsinə şərait yaradır. Dağıdılmış evlərin qalıqları, kütləvi məzarlıqlar, eyni zamanda yeni salınan küçələr və müasir tikililər keçmişlə bu günün kəskin təzadını nümayiş etdirir. Bu təzad həm faciənin miqyasını, həm də dirçəlişin gücünü göstərir.

Xocalının dünəni qanlı tarixdir, bu günü isə ümid və quruculuq tarixidir. Dünən burada həyat zorla dayandırılmışdı, bu gün isə həyat yenidən başlayır. Dünən dünya bu faciəyə laqeyd qalırdı, bu gün isə Azərbaycan öz gücü ilə ədaləti bərpa etdiyini nümayiş etdirir. Prezidentin Xocalıya səfəri və Memorial Mərkəzin açılışı həm siyasi, həm də mənəvi baxımdan yeni mərhələnin başlanğıcıdır.

Bu proses gələcək nəsillər üçün də mühüm dərsdir. Tarixi unutmaq olmaz, lakin tarixə məhkum qalmaq da düzgün deyil. Xocalı nümunəsi göstərir ki, xalq öz birliyi və iradəsi ilə ən ağır sınaqlardan çıxa bilər. Bu gün Xocalıda ucaldılan hər bina, salınan hər yol, əkilən hər ağac həm də şəhidlərin ruhuna ithaf olunmuş bir abidədir.

Beləliklə, Xocalı artıq yalnız kədərin deyil, həm də qürurun ünvanıdır. Şəhidlərin xatirəsi əbədi yaşayır, onların uğrunda can verdiyi torpaqlarda Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Prezidentin son səfəri və Memorial Mərkəzin açılışı bu həqiqətin rəmzi təsdiqidir: Xocalı yaşayır, Xocalı dirçəlir və Xocalı Azərbaycanın ayrılmaz, əbədi torpağıdır.

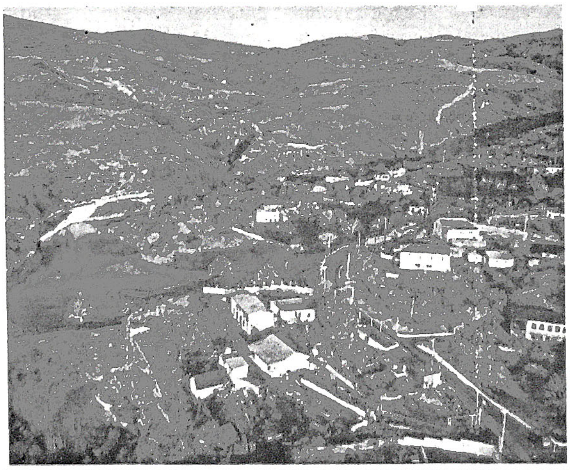

Yunis İSRƏFİLOV